

REMISSVAR Dnr 44/2022 S2022/03154

Kontaktperson:

Jimmy Pettersson

Tfn +46 8 39 94 46

jimmy.pettersson@srf.nu

s.remissvar@regeringskansliet.se

Socialdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Remissyttrande gällande ds 2022:16 ledarhundar (dnr S2022/03154)

Inledning

Synskadades Riksförbund, SRF, är landets främsta företrädare för personer som har en synnedsättning eller som är blinda. Vi lämnar härmed vårt remissyttrande över departementsskrivelsen om ledarhundar (ds 2022:16).

Sammanfattning

Synskadades Riksförbund tillstyrker att staten även framöver ska ansvara för ledarhundsverksamheten. Vi anser dock att detta ska göras enligt samma modell som idag, där staten står för finansiering och stöd vid upphandling samt är behjälpliga med formulering av avtal, samt ansvarar för tillsynen över verksamheten. Vi avstyrker förslaget om att ansvaret för ledarhundsverksamheten ska flyttas från Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet. Vi anser istället att ansvaret för verksamheten även framöver ska ligga på Synskadades Riksförbund. Vi avstyrker därmed även förslaget om att ansvaret för verksamheten ska överföras till myndigheten för delaktighet, eftersom ett sådant ansvar skulle ta fokus från



Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52

122 88 Enskede

org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00

webbplats: www.srf.nu

facebook: synskadadesriksforbund

pg: 4869-4

bg: 573-31 91

pg för gåvor: 90 00 90-2

myndighetens viktiga grunduppdrag. Synskadades Riksförbund tillstyrker förslaget om att kravet på stabil social situation slopas vid bedömningen av ansökan om dispositionsrätt. Vi tillstyrker även förslaget om att ansvarig myndighet ska kunna begära rättelse av innehavaren av dispositionsrätt till ledarhund. Vi tillstyrker att beslut enligt den nya lagen om dispositionsrätt ska kunna överklagas.

Synpunkter på avsnitt 5.1: Möjligheten för personer med synnedsättning att få disponera en ledarhund bör vara statens

Synskadades Riksförbund instämmer i att ansvaret för att tillhandahålla ledarhundar till personer med synnedsättning ska ligga på staten. Synskadades Riksförbund anser att ansvaret som idag bör inskränkas till att via statsbidrag finansiera ledarhundsverksamheten, samt genom att tillhandahålla stöd i samband med upphandlingar.

Synpunkter på avsnitt 5.2: Ledarhundsverksamheten ska föras över till en förvaltningsmyndighet

Synskadades Riksförbund avstyrker förslaget. Ansvaret för ledarhundsverksamheten ligger idag på Synskadades Riksförbund och vi anser att det finns fyra goda skäl till att ledarhundsverksamheten borde stanna hos oss.

1. Vi sitter på unik expertis

Synskadades Riksförbund arbetar för synskadades intressen på alla områden. Vi kan inte bara ledarhundar utan även andra förflyttningstekniker, såsom att ta sig fram med vit käpp eller vilka möjligheter som tekniken via nya hjälpmedel erbjuder för att underlätta möjligheten att förflytta sig i olika miljöer. Vi kan även angränsande områden, till exempel hur det fungerar att resa med kollektivtrafik eller färdtjänst. Vi vet också vad som krävs för att synskadade ska kunna ta sig fram i olika miljöer. Vi har därför unika förutsättningar att se och förstå de samband som finns mellan ledarhundsverksamheten och andra områden. Vi kan skapa synergier och vi kan ta vara på nya tekniska och pedagogiska möjligheter. Vårt helhetsperspektiv finns inte någon annanstans, och det behövs för att synskadade ska kunna vara aktiva i samhället. Vi har goda förutsättningar att skapa bra former för samråd och dialog för ett ökat medinflytande i frågor som rör ledarhundsförarna.

2. Vi har helhetsperspektivet

Ledarhundsverksamheten är en komplex och operativ verksamhet som inte bara omfattar en mängd olika delar. Verksamheten innefattar även flera olika kompetensområden, varav vissa är unika i Sverige. Verksamhetens olika delar och kompetenser kan beskrivas som en del av "sambandskedjan", där helheten är större än summan av varje enskild del. Förändringar i en del av sambandskedjan kan få oväntade konsekvenser i en helt annan del av kedjan. Antingen omedelbart, efter år, eller till och med årtionden senare. När verksamheter splittras och kompetens renodlas samt rycks ur sitt sammanhang går något väsentligt förlorat. Vi förlorar förståelsen för att helheten är mer än summan av varje enskild del. Ledarhundens egenskaper samt extremt omfattande och speciella dressyr gör den till ett tryggt, säkert och effektivt förflyttningshjälpmedel. Vi är de enda som är en garant för att ledarhunden kommer att finnas kvar över tid – och klassas som en tjänstehund.

3. Det tar tid att bygga upp specialkompetens

Vi ser inte att något i förutsättningarna har ändrats, som gör det olämpligt för Synskadades Riksförbund att utöva myndighetsansvar när det gäller tilldelning och återtagande av ledarhundar. Vår styrka är att vi har en över tid upparbetad kompetens i personalgruppen och ett helhetsperspektiv på verksamheten, som det blir svårt att ersätta om ansvaret för verksamheten flyttas till en annan aktör. I promemorian menar regeringen att trovärdigheten för myndighetsutövningen skulle öka om verksamheten flyttas från en intresseorganisation till en förvaltningsmyndighet. Vi menar att trovärdigheten snarare handlar om hur verksamheten är organiserad, att verksamheten är transparent och att personalen har rätt kompetens för att bedriva myndighetsutövning och verksamhetens övriga delar på ett bra sätt.

4. Vi är inte den enda intresseorganisationen som är myndighetsutövare

Enligt promemorian menar regeringen att förtroendet för myndighetsutövningen stärks genom att ledarhundsverksamheten överförs från Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet. Konsekvensen blir att myndighetsutövningen då utövas av en myndighet. Synskadades Riksförbund är långt ifrån ensamma om att ha en myndighetsutövande roll, utan att ha status som statlig myndighet. Arbetslöshetskassorna prövar ärenden om rätten till arbetslöshetsersättning. Svenska kyrkan ansvarar för verksamhet som bedrivs enligt begravningslagen. Sveriges riksidsrottsförbund fördelar statsbidrag till idrottsverksamhet.

Synpunkter på avsnitt 5.3: Ledarhundsverksamheten bör föras över till Myndigheten för delaktighet

Synskadades Riksförbund avstyrker förslaget. Myndigheten för delaktighet är en kunskapsmyndighet som på olika sätt arbetar med genomförandet av funktionshinderpolitiken. Det görs via uppföljning och analys av utvecklingen på området, genom att ge råd och stöd till myndigheter och andra samhällsaktörer samt genom att sprida kunskap. Om myndigheten får ansvar för hela ledarhundsverksamheten riskerar det att ta fokus från myndighetens viktiga grunduppdrag. Myndigheten för delaktighet har inte heller någon erfarenhet av myndighetsutövning. Det finns idag ett upparbetat samarbete mellan Synskadades Riksförbund och Myndigheten för delaktighet, MFD, som vi tycker fungerar bra. MFD ansvarar för upphandlingen av ledarhundar samt är behjälpliga med att formulera avtalen med leverantörer. Här har myndigheten en mycket viktig uppgift att fylla även framöver.

Synpunkter på avsnitt 5.4: En ny lag ska införas

Synskadades Riksförbund tillstyrker förslaget om att en ny lag ska införas som reglerar myndighetsutövningen i ledarhundsverksamheten. Oavsett vem som ansvarar för myndighetsutövningen för verksamheten bör ärendehantering ske i enlighet med de allmänna bestämmelser som gäller för en statlig myndighets ärendehandläggning.

Synpunkter på avsnitt 5.7: Villkor för att beviljas en dispositionsrätt till ledarhund

Synskadades Riksförbund tillstyrker förslaget om att kravet på stabil social situation slopas vid bedömningen av ansökan om dispositionsrätt. Kravet på att sökanden ska ha förmågan att ge hunden god omsorg och goda levnadsvillkor borde vara tillräckligt.

Synpunkter på avsnitt 5.11: Återkallelse av dispositionsrätt och återtagande av tilldelad ledarhund

Synskadades Riksförbund tillstyrker förslaget om att ansvarig myndighet ska kunna begära rättelse av innehavaren av dispositionsrätt till ledarhund, för att denne ska få möjlighet att leva upp till eventuella brister i kraven för att kunna få behålla eller kunna ta hand om en ledarhund. Arbetssättet tillämpas redan idag. Förslaget innebär ökad rättssäkerhet för ledarhundsförarna, samtidigt som verksamheten får ett bättre formellt verktyg i utredningsarbetet. Det är dock oklart om möjligheten till rättelse finns i fall där ledarhundens lämplighet att vara kvar i tjänst utreds. Synskadades Riksförbund anser att även sådana fall ska omfattas.

Synpunkter på avsnitt 5.12: Överklagande

Synskadades Riksförbund tillstyrker att beslut enligt den nya lagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Synpunkter på avsnitt 6: Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Synskadades Riksförbund anser att det är orimligt att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2023 och den nu gällande lagen om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Synskadades Riksförbund ska upphöra att gälla då. Om riksdagen till slut bifaller en proposition från regeringen, som ligger i linje med förslagen i promemorian, är vi övertygade om att tillräcklig tid saknas för att överföra ansvaret för verksamheten redan vid halvårsskiftet 2023. Av budgettekniska skäl anser vi att det är rimligare att en eventuell flytt genomförs vid ett årsskifte. Vi tror därför att en eventuell flytt av ledarhundsverksamheten till Myndigheten för delaktighet tidigast är möjlig den 1 januari 2024.

Övriga synpunkter

I promemorians avsnitt 3 förekommer några fakta om ledarhundsverksamheten, som vi vill kommentera. Synskadades Riksförbund har 2022 8 anställda fördelade på 7.5 heltidstjänster, som arbetar med ledarhundsverksamheten. Det finns idag cirka 260 aktiva ledarhundsekipage i Sverige. I juli 2022 står cirka 30 personer i kö för att få en ledarhund. Antalet nya ledarhundar har de senaste åren uppgått till 40 hundar per år. År 2021 togs 39 ledarhundar ur tjänst.

Med vänliga hälsningar

SYNSKADADES RIKSFÖRBUND



Niklas Mattsson, förbundsordförande